

Studying and Comparing the Linguistic and Cultural Problems of the English Translation of the Holy Qur'an by Yusuf Ali and Arberry

Mahbubeh Yazdanpanah¹

Fatemeh Sadat Safavi²

1. English translation expert, Department of Language and Literature, Hazrat Narjes College of Humanities, Vali Asr University, Rafsanjan, Kerman, Iran

fatmehsafavi799@gmail.com

2. Assistant professor and faculty member of Language and Literature Department, Hazrat Narjes School of Humanities, Vali Asr Rafsanjan University.

Mahbubeh.yazdanpanah@gmail.com

Doi: 10.22034/iscw.2023.713496

Original

Research

Received:

2022-02-27

Accepted:

2023-09-16

Keywords:

Cultural problems, English translation, Holy Quran, Linguistic problems, Newmark

Abstract: Translators of the Holy Qur'an frequently face considerable challenging while trying to translate the sacred textual content into different language, mainly English. The present study aims at examining linguistic and cultural problems in two English translation of Holy Qur'an as provided by Yusuf Ali (1934) and Arberry (1955). In addition, researcher used Quranic exegesis by Qaraati (1383) to examine the translators' level of accuracy in translating of linguistic and cultural items. The theoretical framework is based on the theory of Peter Newmark (1988) to evaluate the strategies adopted by the authors of two English translations of the Holy Qur'an when faced with a sample of linguistic and cultural items. In this study used comparative analytical method and data were collected from various verses of the holy Qur'an. The analysis of the data showed that there are some Linguistic and cultural problems that face the translators when translating Qur'anic verses into English and two translators used various strategies to translate linguistic and cultural items, the most widely used of which was literal translation, but unfortunately, in most cases, they failed to convey the exact and complete meaning. The results of the study have showed this paper could be beneficial for those who are interested in the translation of the Holy Qur'an into English and informs about problems of translating this sacred text.

مقایسه مشکلات زبانی و فرهنگی در ترجمه‌های انگلیسی یوسف علی و آربری

محبوبه یزدان‌پناه^۱ فاطمه السادات صفوی^۲

۱. استادیار گروه زبان و ادبیات، دانشکده علوم انسانی حضرت نرجس (س)، دانشگاه ولی عصر، رفسنجان،

mahbubeh.yazdanpanah@gmail.com

۲. کارشناس مترجمی زبان انگلیسی، گروه زبان و ادبیات، دانشکده علوم انسانی حضرت نرجس (س)، دانشگاه ولی عصر

(عج)، رفسنجان، کرمان، ایران. fatemehsafavi799@gmail.com

DOI: 10.22034/iscw.2023.713496

چکیده: مترجمان قرآن کریم هنگامی در تلاشند تا این کتاب مقدس را به زبان‌های مختلف خصوصاً زبان انگلیسی ترجمه کنند، با چالش‌های قابل توجهی مواجه می‌شوند. با توجه به این مسئله، پژوهش استخراج شود و چگونگی ترجمه آنها نمایان گردد. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که در آیات قرآن کریم نمونه‌هایی از دشواری‌های زبانی و فرهنگی وجود داشت که مترجمان را با مشکلات جدی مواجه کرده بود و آنها از راهکارهای مختلفی برای ترجمه این موارد حاضر بر آن است تا مشکلات زبانی و فرهنگی ترجمه قرآن کریم را در دو ترجمه انگلیسی یوسف علی و آربری مورد بررسی و مقایسه قرار دهد. علاوه بر این، محقق برای بررسی میزان دقت مترجمان در ترجمه موارد زبانی و فرهنگی از کتاب تفسیر قرآن توسط حجة الاسلام قرائتی استفاده کرده است. نگارنده برای ارزیابی راهکارهای اتخاذ شده توسط دو مترجم ذکر شده در ترجمه موارد زبانی و فرهنگی از نظریه پیترو نیومارک بهره جسته است. در این مقاله، با استفاده از روش تحلیلی - مقایسه‌ای، تفسیر و ترجمه انگلیسی آیات مختلف قرآن کریم مورد بررسی قرار گرفته است تا نمونه‌هایی از دشواری‌های زبانی و فرهنگی استفاده کرده بودند که پر کاربردترین این راهکارها ترجمه تحت اللفظی بود اما متأسفانه در اکثر مواقع در انتقال معنی دقیق و کامل ناموفق بوده‌اند. امید است یافته‌های حاضر برای علاقمندان به ترجمه قرآن کریم به زبان انگلیسی مفید باشد و آنان را از مشکلات ترجمه آن آگاه سازد. کلید واژه‌ها: "قرآن کریم"، "ترجمه به زبان انگلیسی"، "مشکلات زبانی"، "مشکلات فرهنگی"، "نیومارک".

صص:

۲۸۶-۳۰۶

مقاله:

علمی پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۱/۰۹/۰۶

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۲/۰۶/۲۵

کلید واژه‌ها:

قرآن کریم؛

ترجمه به زبان انگلیسی؛

مشکلات زبانی؛

مشکلات فرهنگی؛

نیومارک؛

۱- مقدمه

قرآن کریم اصلی‌ترین کتاب مقدس دین اسلام و مهم‌ترین منبع اعتقادات و اعمال مسلمانان در همه ادوار و در کل جهان است. این کتاب مقدس هم در محتوا و هم در شکل ظاهری بی‌همتا و بی‌نظیر می‌باشد و ویژگی‌های زبانی، سبکی و معنایی خاص خود را دارد، به طوری که طبق نظر اکثر پژوهشگران مسلمان کسی نمی‌تواند با آن را به طور کامل ترجمه کند، بنابراین ترجمه آن به زبان‌های دیگر الی‌خصوص زبان انگلیسی یک کار چالش برانگیز است و مترجمان را با مشکلات زیادی روبرو می‌سازد به ویژه زمانی که در حال ترجمه موارد زبانی و فرهنگی می‌باشند.

مترجمان مشهور قرآن کریم اقرار کرده‌اند که این کتاب مقدس یک شاهکار است و ترجمه کردن آن به طور کامل امکان‌پذیر نیست. پیکتال در مقدمه کتابش می‌نویسد: «قرآن قابل ترجمه نیست... این کتاب در اینجا تقریباً تحت اللفظی ترجمه شده است و مترجم تمام تلاش خود را برای درآوردن آن به زبانی مناسب انجام داده است اما نتیجه آن همه سعی و تلاش، قرآن مجید نیست، زیرا آن سمفونی بی‌نظیر، همان که آهنگش انسان را به شوق وجد می‌آورد در ترجمه غیر قابل انتقال است. این تنها تلاشی است برای ارائه معنای قرآن و شاید ارائه چیزی از جذابیت آن (به زبان انگلیسی). بنابراین، این ترجمه هرگز نمی‌تواند جای قرآن را به زبان عربی بگیرد و چنین قصدی نیز ندارد».. (پیکتال، ۱۹۸۱، ص ۱). آبروی یکی دیگر از مترجمان مشهور بیان می‌کند: «از آنجایی که قرآن برای مسلمانان با ایمان همان کلام خداست، از قدیم الایام به شدت معتقد بودند که ترجمه ناپذیر است، آن را معجزه‌ی کلامی می‌دانند که تلاش برای تقلید آن کفرآمیز است».. (آبروی، ۱۹۵۵، ص ۴).

این مقاله سعی دارد تا مشکلات زبانی و فرهنگی و راهبردهای اتخاذ شده در ترجمه آنها را در دو ترجمه انگلیسی قرآن کریم که توسط دو تن از مشهورترین مترجمان آن با زمینه‌های مختلف عقیدتی، آموزشی و فرهنگی ارائه شده است را مورد بررسی و مقایسه قرار دهد.

محقق امیدوار است که گامی هر چند کوچک در زمینه ترجمه قرآن کریم بردارد و مترجمان را در مورد مشکلات ترجمه قرآن به زبان انگلیسی آگاه می‌سازد و بدین‌صورت موجب می‌-

شود که آنان با آگاهی کامل از این مشکلات دست به ترجمه بزنند و حداقل امکان از این مشکلات بپرهیزند.

۲- پیشینه تحقیق

باتوجه به پر اهمیت بودن ترجمه قرآن کریم، مطالعات زیادی درمورد آن انجام شده است که محقق به تعدادی از مطالعات مرتبط با موضوع مورد بحث اشاره کرده است

علی، براخو، اسماعیل و نوردین (۲۰۱۲) در مقاله خود به بررسی مشکلات زبانی در ترجمه قرآن کریم پرداختند. آنها تعدادی از مشکلات لغوی، نحوی و معنایی را بیان کردند و با آوردن مثال هایی از آیات قرآن ادعا هایشان را اثبات کردند. تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد که استفاده از ویژگی های زبانی مترجمان قرآن کریم را به چالش می کشد و مترجمان برای تعیین معنای خاص کلمات به تعدادی فرهنگ لغت به دو زبان عربی و انگلیسی نیاز دارند.

عبدالرازق (۲۰۱۴) در پایان نامه خود به بررسی مشکلات ترجمه عبارات دارای آرایه جناس تام در ۳ ترجمه انگلیسی که توسط پیکتال، آربری و هلالی و خان ارائه شده است، پرداخت. او ۱۶ آیه دارای آرایه جناس تام را بررسی کرد و از تفسیرهای قرآنی ابن کثیر، الطبری و الصابونی استفاده نمود. تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد که در اکثر موارد مترجمان نتوانستند در ترجمه این آرایه موفق باشند.

ابراهیم (۲۰۱۷) در مقاله خود به بررسی مشکلات ترجمه عبارات استعاری در ۲ ترجمه انگلیسی قرآن کریم که توسط پرفسور حسن قریب الله و شیخ احمد درویش و هلالی و خان ارائه شده است، پرداخت و ۵ آیه دارای استعاره را تحلیل کرد. تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد که فرآیند ترجمه استعاره بطور عام و استعاره موجود در قرآن کریم به طور خاص نیازمند مترجمی است که به هر دو زبان عربی و انگلیسی مسلط باشد و همچنین باید در مورد موضوعات خاصی که مربوط به دین اسلام و قرآن کریم است از دانش و تجربه کافی برخوردار باشد.

محمد (۲۰۱۷) در پایان نامه خود به بررسی مشکلات ترجمه آرایه مجاز در ۲ ترجمه انگلیسی سوره نسا که توسط آربری و هلالی و خان ارائه شده است، پرداخت. وی ۹ مثال

از این سوره را آورد و از برخی کتب تفسیری از جمله قرطبی، ابن کثیر و طنطاوی استفاده کرد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که دو ترجمه انگلیسی در اکثر موارد معادل‌های واژگانی، معنایی و دستوری را حفظ کرده‌اند، اما در انتقال آرایه مجاز موجود در قرآن کریم ناکام بودند. محمد توصیه می‌کند که آبربری و هلالی و خان مهارت‌های زبانی خود را افزایش دهند و دانش خود را در زبان عربی غنی کنند تا در تشخیص این آرایه دچار مشکل نشوند.

چالاک، حیدری تبریزی و ولی پور (۲۰۱۹) در مقاله خود به بررسی موارد خاص فرهنگی در ترجمه انگلیسی سوره بقره که توسط ایروینگ ارائه شده است، پرداختند. چارچوب نظری آنها مدل بومی‌سازی و بیگانه‌سازی ونوتی (۱۹۵۵) بود و آنان تفاوت‌های استفاده از این دو استراتژی را از طریق آماره توصیفی با ارائه فراوانی و درصد هر مورد تحلیل کردند. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که ایروینگ از بومی‌سازی به عنوان تکنیک اصلی برای ترجمه موارد خاص فرهنگی استفاده می‌کند.

علی (۲۰۲۰) در مقاله خود به بررسی موارد واژگانی، عبارات استعاری و مجاز در ۳ ترجمه انگلیسی قرآن کریم که توسط یوسف علی، پیکتال و هلالی و خان ارائه شده است، پرداخت. علاوه بر این، از تفاسیر قرآنی ابن کثیر، القرطبی، الرازی و طبری استفاده کرده است. او هفت مورد واژگانی، استعاری و مجاز را تحلیل کرد. یافته‌های پژوهشی وی نشان داد که مترجمان منتخب در ترجمه برخی از نمونه‌های واژگانی، استعاری و مجاز به زبان انگلیسی با مشکل مواجه بوده‌اند و باید از ترجمه تحت اللفظی خودداری کرده و از ترجمه آزاد استفاده کنند. علاوه بر این، نشان داد که لازم است مترجم درک عمیقی از زبان قرآن داشته باشد، زیرا اطلاعات ارزشمندی در ساختار زبانی خاص آن نهفته است.

مقاله حاضر سعی دارد به سوالات ذیل پاسخ دهد:

۱. یوسف علی و آبربری در هنگام ترجمه قرآن کریم با چه مواردی از مشکلات زبانی و فرهنگی مواجه شدند؟

۲. یوسف علی و آبربری از چه راهکارهایی برای ترجمه موارد زبانی و فرهنگی طبق نظریه نیومارک استفاده کرده‌اند؟

۳- روش شناسی

۳-۱ روش پژوهش

این پژوهش به دلیل پیچیدگی متن مورد بررسی (یعنی قرآن کریم) از نوع تحقیقات کیفی است. تحقیق کیفی زمانی انجام می شود که محقق به دنبال درک یک موضوع پیچیده باشد و اندازه گیری ها و تحلیل های کمی برای درک مسئله مورد نظر مناسب به نظر نرسد.

در این پژوهش، محقق با استفاده از روش تحلیلی-مقایسه ای به بررسی مشکلات زبانی و فرهنگی و مقایسه راهبردهای به کار رفته در ترجمه انگلیسی یوسف علی و آبرری پرداخته است.

محقق به بررسی آیات مختلف قرآن کریم و تفسیر آنها پرداخت و هر یک از این آیات را با دو ترجمه انگلیسی عبدالله یوسف علی و آرتور جان آبرری مقایسه و ارزیابی کرد.

۳-۲ چارچوب نظری پژوهش

در این مقاله، محقق جهت بررسی راهکارها و فرایندهای استفاده شده توسط یوسف علی و آبرری برای ترجمه مواردی از مشکلات زبانی و فرهنگی از نظریه پیترو نیومارک (۱۹۸۸) بهره جسته است. وی برای ترجمه راهکارها و فرایندهای مختلفی ارائه می دهد که به شرح ذیل می باشند:

۱. ترجمه تحت الفظی: در این فرایند ساختارهای دستوری زبان مبدا به نزدیکترین معادل های خود در زبان مقصد برگردانده می شوند اما واژگان بدون در نظر گرفتن بافت متن ترجمه می شوند. به عبارت دیگر واژگان بدون در نظر گرفتن معنای آنها در متن ترجمه میشوند و فقط از نظر ساختار دستوری با ساختار دستوری زبان مقصد سازگار میشوند. (نیومارک، ۱۹۸۸، ۴۶).

۲. انتقال: انتقال واژه ای از زبان مبدا به متن مقصد است. (نیومارک، ۱۹۸۸، ص ۸۱).

۳. بوم سازی: در ادامه فرایند انتقال است و واژه منتقل شده با نظام آوایی و ریخت شناسی زبان مقصد مطابقت پیدا می کند. (نیومارک، ۱۹۸۸، ص ۸۲).

۴. معادل فرهنگی: فرایندی است که در آن یک واژه فرهنگی زبان مبدا با واژه فرهنگی زبان مقصد جایگزین می‌شود. (همان).
۵. معادل کاربردی: فرایندی است که در آن واژه زبان مبدا با واژه ای با کاربرد مشابه در زبان مقصد جایگزین می‌شود. (نیومارک، ۱۹۸۸، ص ۸۳).
۶. معادل توصیفی: فرایندی است که در آن واژه فرهنگی زبان مبدا با چندین کلمه در زبان مقصد توصیف می‌شود. (همان).
۷. مترادف: بکاربردن نزدیکترین معادل برای واژه زبان مبدا، در جایی که معادل دقیق وجود ندارد. (نیومارک، ۱۹۸۸، ص ۸۴).
۸. گره برداری: فرایندی که در آن کلمات مرکب و باهم آبی هابصورت تحت اللفظی ترجمه می‌شوند. (همان).
۹. تغییر یا جابجایی: ترجمه همراه با تغییرات دستوری از زبان مبدا به زبان مقصد. (نیومارک، ۱۹۸۸، ص ۸۵).
۱۰. مدولاسیون: تغییر نقطه نظر، دیدگاه و غالباً تغییر در مقوله های ذهنی. مدولاسیون شامل علت به جای نتیجه، جزء به جای کل، تغییر نمادها، و معلوم به جای مجهول می‌شود. (نیومارک، ۱۹۸۸، ص ۸۸).
۱۱. ترجمه مقبول: فرایندی است که در آن برای هر واژه تخصصی از ترجمه رسمی یا ترجمه ای که مقبولیت عام دارد استفاده می‌شود. (نیومارک، ۱۹۸۸، ص ۸۹).
۱۲. ترجمه موقت: ترجمه ای موقت است که برای ترجمه واژگان تخصصی جدید از آن استفاده می‌شود و داخل گیومه منقل می‌شود تا در فرصت های بعدی عوض شود. در این شرایط مترجم به ترجمه تحت اللفظی روی می‌آورد. (نیومارک، ۱۹۸۸، ص ۹۰).
۱۳. جبران: این فرایند زمانی اتفاق می‌افتد که فقدان معنا، جلوه‌های آوایی، استعاره یا تأثیرات کاربردی در قسمتی از جمله در قسمت دیگر جمله یا جمله مجاور جبران می‌شود. (همان).
۱۴. تحلیل مولفه‌ها: تجزیه یک واحد معنایی به اجزای معنایی اش. (همان).

۱۵. افزایش و کاهش: فرایندی است که در آن کلمه یا عبارتی به متن افزوده میشود یا از آن حذف می‌گردد. (همان).

۱۶. بازنویسی: فرایندی است که در آن به بسط و توضیح بخشی از متن پرداخته میشود. ای نفرایند در متونی به کار میرود که بطور نارسایی نوشته شده اند یا معنای ضمنی و قسمتهای حذف شده مهمی دارند. (همان).

۱۷. ترکیب: فرایندی است که در آن دو یا چند روش بطور همزمان استفاده میشوند. (نیومارک، ۱۹۸۸، صفحه ۹۱).

۱۸. یادداشت‌ها، اضافات و پانویس: فرایندی است که در آن مترجم اطلاعات افزوده ای فرهنگی، تخصصی و زبانی را بسته به نوع متن در پایین صفحه، انتهای متن یا انتهای کتاب ارائه می‌دهد. (همان).

۳-۳ ابزار پژوهش

ابزار پژوهش این مقاله عبارتند از: متن اصلی قرآن کریم، "تفسیر نور" اثر حجة الاسلام قرائتی (۱۳۸۳) و دو ترجمه معروف انگلیسی که توسط مترجمان برجسته ای از زمینه های مختلف عقیدتی، آموزشی و فرهنگی تألیف شده است. این دو ترجمه عبارتند از «قرآن تفسیر شده» توسط شرق شناس بریتانیایی آرتور جان آربری (۱۹۵۵) و «قرآن کریم: ترجمه و تفسیر» توسط عبدالله یوسف علی (۱۹۳۴).

۳-۳-۱ ترجمه آربری

آرتور جان آربری مترجم مشهور غیرمسلمان است و قرآن کریم را به زبان انگلیسی ترجمه کرده است. ترجمه او از معتبرترین، خواندنی ترین و وفادارترین تفسیرهای قرآن به شمار می‌رود. او به عنوان اولین مترجم انگلیسی به شمار می‌رود. اثر بزرگ آربری اولین بار در سال ۱۹۵۵ منتشر شد. از آنجاکه مسلمانان معتقد بودند قرآن قابل ترجمه نیست و فقط میتوان آن را تفسیر کرد، آربری عنوان اثر خود را "قرآن تفسیر شده" گذاشت.

۳-۳-۲ ترجمه عبدالله یوسف علی

عبدالله یوسف علی، محقق مسلمان هندی و مترجم مشهور جهان می‌باشد که قرآن کریم را به زبان انگلیسی ترجمه کرد. او علاقه زیادی به قرآن داشت و سال‌ها در حال جستجو و جمع‌آوری اطلاعات در مورد ترجمه آن بود. از جمله کتب معروف یوسف علی «قرآن کریم: ترجمه و تفسیر» است که در سال ۱۹۳۴ منتشر شده است. ترجمه او از معانی قرآن کریم، بسیار رواج یافته و وفادارانه‌ترین ترجمه به زبان انگلیسی است. اعتبار و اصالت ترجمه عبدالله یوسف علی باعث شده است که بسیاری از محققین آنرا در زمره مقبول‌ترین و خواندنی‌ترین نسخه‌های انگلیسی قرآن قرار دهند.

۳-۴ روش جمع‌آوری داده‌ها

پژوهش حاضر از نوع کتابخانه‌ای است و داده‌ها از آیات مختلف قرآن کریم و ترجمه انگلیسی آنها توسط آربری و یوسف علی جمع‌آوری شده است. پس از مطالعه آیات مختلف قرآن کریم، تفسیر و ترجمه انگلیسی آنها، هر آیه، تفسیر و ترجمه آن بررسی شد تا نمونه‌هایی از مشکلات زبانی و فرهنگی و راهکارهای مترجمان برای ترجمه آنها شناسایی شود.

۳-۵ روش آماری

پژوهش حاضر، مطالعه‌ای کیفی-توصیفی است و روش مقایسه‌ای برای تجزیه و تحلیل داده‌ها به کار گرفته شده است.

۴ - یافته‌ها

۴-۱ مشکلات زبانی

از آنجایی که هر زبان کلمات خاص خود را دارد و چیدمان آن‌ها در عبارات و جملات با زبان‌های دیگر متفاوت است، مترجمان هنگام ترجمه متن اصلی به زبان‌های دیگر با مشکلات زبانی روبرو می‌شوند، مترجمان قرآن کریم نیز از این موضوع مستثنی نیستند و با این قبیل مشکلات زبانی اعم از مشکلات واژگانی، نحوی و معنایی مواجه می‌شوند.

۴-۱-۱ مشکلات واژگانی

مهمترین مشکلی که مترجمان قرآن کریم هنگام ترجمه مواجه می‌شوند سختی ترجمه تعدادی از واژگان است. دلیل این مشکل عدم وجود معادل برای برخی از اصطلاحات اسلامی است. این اصطلاحات هیچ مترادف دقیقی در زبان انگلیسی ندارند و مترجم را وادار

می کند تا آنها را با روش ارتباطی بیان کند. در زیر نمونه هایی از این اصطلاحات اسلامی آورده شده است:

((reward _ اجر)), ((Grace and Mercy _ رحمت)), ((Hell _ جهنم)), ((Hereafter _ آخرت)), ((governance _ ملکوت)), ((unbeliever _ کافر)), ((Garden _ جنت)), ((The pagan _ مشرک)).

۴-۱-۲ مشکلات نحوی

تفاوت بین زبان ها باعث ایجاد مشکلات نحوی بسیاری در هنگام ترجمه پیام زبان مبدا به زبان مقصد می شود. این مشکلات با توجه به باشند، مانند زبان اسپانیایی و ایتالیایی، مشکلات نحوی کمتر میشود و اگر با خانواده های زبانی مختلف تعلق داشته باشند، مانند زبان عربی و انگلیسی میزان ارتباط بین زبان مبدا و مقصد افزایش یا کاهش می یابد. به عبارت دیگر اگر زبان مبدا و زبان مقصد به یک خانواده زبانی تعلق داشته، احتمالاً مشکلات نحوی بیشتر میشود. زمان فعل یکی از معروف ترین مشکلات نحوی است که مترجمان اغلب در ترجمه با آن مواجه می شوند.

زمان فعل به این معنا است که کار یا حالتی در زمان گذشته، حال یا آینده صورت می گیرد. در ترجمه قرآن کریم زمان فعل باید با توجه به معنی کل متن تشخیص داده شود، به عبارت دیگر گاهی یک زمان (زمان گذشته) نشان دهنده زمان های دیگر (زمان آینده) نیز می باشد و این همپوشانی مترجمان را دچار مشکل می کند و او باید با توجه به بافت متن زمان فعل را متوجه شود برای مثال:

• {وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا} {الواقعه: ۵}

- {Arberry} and the mountains **scrumbled**
- {Yusuf Ali} And the mountains **shall be crumbled** to atoms,

در زبان عربی هر گاه اتفاقی قطعی باشد از فعل گذشته استفاده میشود گویی آن اتفاق افتاده است. حجة الاسلام قرائتی نیز معتقد است که چون قیامت حادثه ای است که وقوع

آن قطعی است برای بیان آن از فعل گذشته استفاده شده است اما به معنای زمان آینده است.

یوسف علی برای ترجمه این واژه از راهکار تغییریا جابجایی استفاده کرده است و این فعل را به درستی ترجمه نموده است. آربری از راهکار ترجمه تحت اللفظی استفاده کرده است و نتوانسته در ترجمه این فعل موفق باشد.

۴-۱-۳ مشکلات معنایی

معناشناسی به معنای علم مطالعه معنا است و به بررسی معانی در زبان‌های انسانی می‌پردازد. بطور کلی بر رابطه بین دال‌هایی مانند نشانه‌ها، کلمات و عبارات و معنی آنها متمرکز است. مشکلات معنایی یکی از رایج‌ترین نوع مشکلات زبانی هستند و مترجم را با مشکل مواجه می‌کنند. در قرآن کریم نیز برخی از ویژگی‌های معنایی باعث بروز مشکلات معنایی می‌شوند و مترجم باید به زبان عربی تسلط داشته باشد تا بتواند معنای دقیق آنان را بیان کند.

- چند معنایی

«چند معنایی به واژه ای اطلاق می‌شود که دارای طیفی از معنا مختلف می‌باشد». (کریستال، ۱۹۹۱، صفحه ۲۶۷). بسیاری از واژگان در زبان‌های مختلف دارای معانی متعدد هستند، زبان عربی نیز از این مورد مستثنی نیست، مخصوصاً قرآن کریم که شامل ده‌ها واژه چند معنایی است. برای مثال:

(حجة الاسلام قرائتی، ۱۳۸۳، جلد ۵، ص ۲۴۷) معتقدند که: «واژه ارث در قرآن کریم سه معنی دارد که عبارتند از: مال، علم و حکومت».

اولین معنی واژه ارث، مال است بعنوان مثال در آیه زیر

• { كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ } { الدخان: ۲۸ }

- [Yusuf Ali] Thus (was their end)! And We made other people **inherit** (those things)!
- [Arberry] Even so; and We **bequeathed** them upon another people.

هر دو مترجم برای ترجمه این واژه از راهکار مترادف استفاده کرده اند و توانستند معنی آن را منتقل کنند.

دومین معنی واژه ارث، علم است بعنوان مثال در آیه زیر

• {ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا (فاطر: ۳۲)}

- {Yusuf Ali} Then We have given the Book for **inheritance** to such of Our servants as We have chosen:
- {Arberry} Then We **bequeathed** the Book on those of Ourservants We chose;

یوسف علی برای ترجمه این واژه از راهکار ترجمه تحت اللفظی استفاده کرده است که در اینجا مناسب نیست و معنا را بدرستی منتقل نمی کند. آربری برای ترجمه آن از راهکار مترادف استفاده نموده است و واژه ای را در ترجمه خود آورده است که به صورت مجاز به معنی علم و دانش را ارزانی داشتن می باشد. به عبارتی او در مقایسه با یوسف علی موفق تر عمل کرده اما با این حال نتوانسته معنی واژه را بصورت کامل منتقل دهد.

سومین معنی واژه ارث، حکومت است بعنوان مثال در آیه زیر

• {وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ} {الانبیا: ۱۰۵}

- [Yusuf Ali} Before this We wrote in the Psalms, after the Message (given to Moses): My servants, the righteous, shall **inherit** the earth."
- [Arberry] For We have written in the Psalms, after the Remembrance, 'The earth shall be the **inheritance** of My righteous servants.'

هر دو مترجم از راهکار ترجمه تحت اللفظی برای ترجمه این واژه استفاده کردند و در اینجا مناسب نیست و معنا را منتقل نمی کند.

یول معتقد است که مجاز عبارت است از بکار بردن یک واژه برای اشاره کردن به واژه دیگر که با آن رابطه نزدیک دارد. مجاز به عنوان آرایه ادبی مهم و ابزار بلاغی مؤثر، نقشی حیاتی در بیان معانی دقیق برخی پیام‌ها در سراسر قرآن ایفا می‌کند. برای مثال:

• {فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ} {البقره: ۲۴}

- [Yusuf Ali] But if ye cannot, – and of a surety ye cannot, – then fear the fire whose fuel is Men and **Stones** which is prepared for those who reject Faith.
- [Arberry] And if you do not -- and you will not -- then fear the Fire, whose fuel is men and **stones**, prepared for unbelievers.

حجة الاسلامقرائتی معتقد است که منظور از واژه عربی **الْحِجَارَةُ** در این آیه، بت‌هایی است که پرستش می‌شده است نه هر سنگی.

هر دو مترجم برای ترجمه این واژه از راهکار ترجمه تحت اللفظی استفاده کردند اما نتوانستند معنای را منتقل کنند، با این وجود یوسف علی در ترجمه خود واژه “stones” را با حروف بزرگ شروع نموده است تا به نحوی مخاطب را متوجه نماید که منظور هر سنگی نیست و هیچ توضیح اضافی در داخل ترجمه نیاورده است، اما با استفاده از راهکار پانویس مشخص کرده است که منظور از سنگ، بت‌هایی است که مشرکان می‌پرستند.

- جناس تام

پول (۲۰۱۴، ص ۱۱۶) معتقد است که: «اصطلاح جناس تام زمانی به کار می‌رود که یک شکل (گفتاری یا نوشتاری) دو یا چند معنای نامرتب داشته باشد. کلمات دارای جناس تام کلماتی هستند که معانی جداگانه دارند، اما به طور تصادفی دقیقاً شکل یکسانی پیدا کرده اند». زبان قرآن مجید مملو از مصادیق متعدد جناس تام است. برای مثال:

• {يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِّنَّا لَأَسْرِي إِنْ يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا أُخِذْمِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ} {الانفال: ۷۰}

- [Yusuf Ali] O Prophet! say to those who are captives in your hands: "If Allah findeth any hearts, He will give you something **better** than what has been taken from you, and He **good** in your will forgive you: for Allah is Oft-Forgiving, Most Merciful."
- [Arberry] O Prophet, say to the prisoners in your hands: 'If God knows of any **good** in your hearts He will give you **better** than what has been taken from you, and He will forgive you; surely God is All-forgiving ,All-compassionate.'

حجة الاسلام قرائتی ، ۱۳۸۳ ، جلد ۳ ، صفحه ۳۶۰ معتقد است که : « واژه عربی خَيْراً در جمله اول ، به معنای اسلام و ایمان آوردن است.»

هر دو مترجم در ترجمه این واژه از راهکار ترجمه تحت اللفظی استفاده کردند و نتوانستند معنا را بدرستی منتقل کنند.

حجة الاسلام قرائتی معتقد است منظور از واژه عربی خَيْراً در جمله دوم ، هدایت اسرا و مسلمان شدن آنها می باشد.

در این قسمت نیز دو مترجم این واژه را با استفاده از راهکار ترجمه تحت اللفظی ترجمه کردند و نتوانستند معنی دقیق آن را منتقل کنند.

- استعاره

استعاره عبارت است از « روش توصیف چیزی از طریق بکار بردن آن به عنوان چیزی متفاوت و نشان دادن این که دارای ویژگی های مشابه با آن چیز است.» (سامرز، ۲۰۱۴، صفحه ۱۱۴۹).

استعاره یکی از چالش برانگیزترین مشکلات معنایی است و مترجمان را با مشکلات جدی روبرو می سازد، قرآن کریم نیز که هم در شکل ظاهری و هم محتوا بی نظیر است نمونه های زیادی از استعاره را در خود جای داده است برای مثال :

• {وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ} {العنكبوت: ۶۳}

- [Yusuf Ali] And if indeed thou ask them who it is that sends down rain from the sky, **and gives life therewith to the earth after its death**, they will certainly reply, "Allah!" Say, "Praise be to Allah!" But most of them understand not.
- [Arberry] If thou askest them, 'Who sends down out of heaven water, **and therewith revives the earth after it is dead?**' they will say, 'God.' Say: 'Praise belongs to God.' Nay, but most of them have no understanding

در آیه، زمین به حیوانی تشبیه شده است که به خواب زمستانی رفته و گویی مرده است و با آغاز فصل بهار دوباره به زندگی عادی خود بر می‌گردد. خداوند متعال با استفاده از ویژگی‌های حیوان مذکور، اتفاقاتی که با بارش باران برای زمین پزمرده می‌فتد را توصیف می‌کند، بنابراین دو مترجم که از راهکار ترجمه تحت اللفظی برای ترجمه این عبارت استفاده کرده‌اند در انتقال معنای کامل شکست خوردند.

- حذف

حذف به معنای عدم وجود قسمتی از متن است که نبود آن در درک مطلب خلی ایجاد نمی‌کند و از طریق دیگر قسمت‌های متن قابل تشخیص است. هدف از استفاده از حذف ممکن است ترغیب خواننده برای مشارکت در درک متن است. حذف در ترجمه مشکل ایجاد می‌کند زیرا مترجم با یک متن ناقص روبرو است و باید قسمت‌های حذف شده را بشناسد، سپس شروع به ترجمه نماید. قسمت‌های حذف شده در یک متن مقدس کار مترجم را بیش از پیش پیچیده می‌کند او را با چالش‌های زیادی روبرو می‌سازد برای مثال:

• { اٰخِشِرُوْا الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا وَاَزْوَاجَهُمْ وَ مَا كَانُوْا يَعْبُدُوْنَ . مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِهْدُوْهُمْ اِلٰى صِرَاطِ الْجَحِيْمِ } {الصافات: ۲۲-۲۳}

- [Yusuf Ali] "Bring ye up," it shall be said, "The wrongdoers and their wives, and the things they worshipped "Besides Allah, and lead them to the Way to the (Fierce) Fire!
- [Arberry] Muster those who did evil, their wives, and that they were serving, apart from God, and guide them unto the path of Hell!

طبق تفسیر حجة الاسلام قرائتی در ابتدا آیه عبارت ((خداوند به فرشتگان دستور میدهد)) حذف شده است . و باید به اینصورت در داخل پرانتز آورده شود:

- { (God commands the angels) Muster those who did evil, their wives, and that they were serving, apart from God, and guide them unto the path of Hell! }.

این حذف در معنی آیه مذکور تاثیری ندارد یا آن را تغییر نمیدهد اما در زبان انگلیسی برای اینکه خواننده معنای عمیق آن را متوجه شود بهتر است که آورده شود .

هر دو مترجم از راهکار ترجمه تحت اللفظی برای ترجمه این آیه استفاده کردند که در اینجا مناسب نیست و آنها باید با استفاده از راهکار افزایش ، به منظور درک بهتر خواننده زبان مقصد ، عبارت حذف شده را در ترجمه خود می آوردند.

۴-۲ مشکلات فرهنگی

نوع دیگری از مشکلات که همیشه در ترجمه وجود دارد، مشکلات فرهنگی است. بسیاری از مردم فکر می کنند که ترجمه ساده ترین فرآیند زبانی است، اکنون دیگر توجهی به این حقیقت ندارند که فرهنگ با زبان چنان مرتبط است که هرگز نمی توان آنها را به طور کلی و در ترجمه به طور خاص از هم جدا کرد.

از آنجایی که برخی از مشکلات زبانی ترجمه ناشی از تفاوت بین زبان مبدا و مقصد است، مشکلات فرهنگی نیز در نتیجه تفاوت بین فرهنگ مبدا و فرهنگ مقصد رخ می دهد،

بنابراین مترجم باید در ترجمه هر متن، بطور عام و در ترجمه یک متن مقدس، به طور خاص به فرهنگ توجه داشته باشد و علت آن این است که متون مقدس فرهنگ‌های بسیار عمیق و مفصلی را در بر می‌گیرند. عناصر خاص فرهنگی، یکی از معروف‌ترین مشکلات فرهنگی است که مترجمان اغلب در ترجمه با آن مواجه می‌شوند.

۴-۲-۱ عناصر خاص فرهنگی

عناصر خاص فرهنگی اشاره به مواردی دارند که معادلی در نظام فرهنگی مقصد ندارند و در نتیجه مترجمان در ترجمه کارکردها و معانی آنها از متن مبدأ به متن مقصد با مشکل مواجه می‌شوند. قرآن مجید منبع بزرگی از عناصر خاص فرهنگی است برای مثال:

• { تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ } {مسد: ۱}

- [Yusuf Ali] Perish the hands of **Father of Flame**, Perish he
- [Arberry] Perish the hands of **Abu Lahab**, and perish he!

حجة الاسلام قرائتی معتقد است در این آیه منظور از واژه عربی **أَبِيْلَهَبٍ**، ابو لهب عمومی پیامبر (صلی الله علیه و آله وسلم) است.

یوسف علی از راهکار ترجمه تحت اللفظی برای ترجمه این واژه استفاده کرد اما در انتقال معنی آن موفق نبوده است. آربری از راهکار انتقال استفاده کرده است و توانسته معنی واژه مذکور را بدرستی منتقل کند.

• { إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغُلٍ فَاكِهُونَ } {یس: ۵۵}

- [Yusuf Ali] Verily the Companions Of the **Garden** shall That Day have joy In all that they do;
- [Arberry] See, the inhabitants of **Paradise** today are busy in their rejoicing,

حجة الاسلام قرائتی معتقد است واژه عربی **الْجَنَّةُ**، به معنای مکانی منحصر به فرد و عالی است و به کسانی که نسبت به مقام خداوند خوف و ترس داشته باشند تعلق می گیرد.

یوسف علی از راهکار ترجمه تحت اللفظی برای انتقال این واژه استفاده کرده است اما نتوانسته تمام معنا واژه را منتقل کند، با این وجود با شروع واژه ((Garden)) با حروف بزرگ قصد داشته به مخاطب بفهماند که منظور هر باغی نیست و هیچ توضیح دیگری در متن نیآورده است اما با استفاده از راهکار پانویس ویژگی های این باغ را شرح نموده است. آبروی از راهکار معادل فرهنگی برای ترجمه این واژه استفاده کرده است اما ایشان نیز نتوانسته معنای کامل واژه را منتقل کند.

۵- بحث و بررسی

محقق با ارزیابی آیات مختلف قرآن کریم و ترجمه انگلیسی آنه ابه هردوسؤالی که تحقیق بر مبنی آنها انجام شده بود پاسخ داد. اولاً یافته هانشان داد که یوسف علی و آبروی در قرآن کریم بامواردی از مشکلات زبانی اعم از مشکلات واژگانی، نحوی و معنایی و مشکلات فرهنگی اعم از عناصر خاص فرهنگی برخورد کرده اند که آنها رادر هنگام ترجمه با چالش های زیادی مواجه کرده بود. ثانیاً، دو مترجم از راهبردهای مختلفی برای ترجمه چنین موارد زبانی و فرهنگی استفاده کردند که پر کاربردترین آن ها ترجمه تحت اللفظی می باشد اما در اکثر موارد نتوانسته اند معنای دقیق و کامل را منتقل کنند. در قسمت زیر محقق به بحث و بررسی تعدادی از یافته های تحقیق حاضر با یافته های مذکور در بیشینه تحقیق می پردازد.

یکی از مهمترین مشکلاتی که مترجمان قرآن کریم با آن مواجه میشوند، مشکل ترجمه واژگان است. یافته های تحقیق حاضر یافته های علی (۲۰۲۰) را تایید مینماید زیرا راهکار ترجمه تحت اللفظی برای ترجمه این واژگان خاص مناسب نیست و باید از راهکارهایی استفاده شود که معنا را بدرستی منتقل کند.

معروفترین مشکل نحوی، زمان فعل میباشد که باید با توجه به بافت متن ترجمه شود از این رومترجمان راباچالش های قابل توجهی مواجه میکند. یافته های محقق در این زمینه در راستای یافته های علی، براخو، اسماعیل و نوردین (۲۰۱۲) میباشد زیرا نتایج هردو تحقیق

حاکمی از آنست که زمان فعل رانمیتوان با استفاده از راهکار ترجمه تحت اللفظی ترجمه نمود و باید برای انتقال معنای آن از راهکار تغییر یا جابجایی استفاده کرد.

مجازی‌کی از آرایه‌های مهم ادبی است که در بیان معانی دقیق تعدادی از آیات نقش مهمی دارد. بنابراین باید در ترجمه آن مترجمان نهایت تلاش و دقت خود را انجام دهند. یافته‌های تحقیق حاضر همراستا با یافته‌های تحقیق محمد (۲۰۱۷) میباشد زیرا در هر دو تحقیق محققان به این نتیجه رسیده‌اند که مترجمان نمیتوانند کارکرد آرایه مجاز در قرآن را به طور کامل منتقل کنند.

جناس تام یکی از آرایه‌های ادبی است که علی‌رغم اینکه بر زیبایی ظاهری قرآن می‌افزاید، مترجمان را با مشکل مواجه مینماید. یافته‌های تحقیق حاضر یافته‌های تحقیق عبدالرازق (۲۰۱۴) را تایید مینماید زیرا در ترجمه جناس تام مترجمان نیاز به استفاده از کتب تفسیر قرآن دارند تا بتوانند معنای کلمات دارای جناس تام را متوجه شوند و آنها را بالاترین سطح دقت در زبان مقصد منتقل نمایند و با استفاده از ترجمه تحت اللفظی در انتقال معنی دقیق شکست می‌خورند.

یکی از چالش‌برانگیزترین مشکلات معنایی استعاره می‌باشد و از آنجایی که قرآن کریم مملو از استعاره است مترجمان با مشکل مواجه می‌شوند. یافته‌های تحقیق حاضر در راستای تحقیق ابراهیم (۲۰۱۷) میباشد زیرا در هر دو تحقیق محققان به این نتیجه رسیده‌اند که استفاده از راهکار ترجمه تحت اللفظی برای ترجمه استعاره مناسب نیست و مترجمان در انتقال معنی شکست می‌خورند.

نتیجه‌گیری

مقولات زبانی و فرهنگی یکی از مواردی هستند که مترجمان در ترجمه قرآن کریم به زبانهای دیگر بخصوص زبان انگلیسی با آن مواجه می‌شوند و آنها را با چالش‌های دشواری روبرو می‌کند.

در مقاله حاضر با پیدا کردن نمونه‌هایی از مشکلات زبانی و فرهنگی و تجزیه و تحلیل آنها بر مبنای کتاب تفسیر حجة الاسلام قرآنی و مقایسه راهکارهای اتخاذ شده توسط مترجمان بر مبنای نظریه نیومارک، نتایج زیر دست آمد:

۱. مترجمان از شش راهکار نیومارک بهره جسته اند که عبارتند از: ترجمه تحت اللفظی، انتقال، معادل فرهنگی، تغییر یا جابجایی، ترادف، پانویس و پربسامدترین این راهکارها، ترجمه تحت اللفظی بود.

۲. در اکثر مواقع مترجمان در انتقال معنای دقیق ناموفق عمل کرده اند که علت رامیتوان عدم آگاهی از معنای کلمه و تفسیر آن و همچنین پایبندی به متن مبدا (قرآن) دانست.

۳. از تجزیه و تحلیل داده هاین نتیجه بدست آمد که یوسف علی به دلیل وفاداری به متن مبدا، تعدادی از کلمات را بصورت تحت اللفظی ترجمه کرده است و با استفاده از پانویس به شرح و توضیح معنای آن کلمات پرداخته است به عبارت دیگر، معنای باطنی کلمات را متوجه شده است اما به علت پایبندی به متن مبدا آنها را بصورت تحت اللفظی ترجمه نموده است.

۴. ترجمه قرآن کریم بسیار مهم است زیرا میلیونها نفر از مردم غیر عرب نیاز به دانستن و درک قرآن کریم دارند. از آنجایی که ترجمه ی این کتاب مقدس اگر غیرممکن نباشد، یقیناً برای هر مترجمی کار چالش برانگیزی است، مترجمان باید به زبان عربی، ساختار، خصوصیات زبانی، تاریخ آن و حتماً تفسیر قرآن کریم تسلط داشته باشند، علاوه بر این، باید درباره فرهنگ، سطوح لغوی، نحوی و معنایی آن بیشتر بدانند تا بتوانند در حد امکان ترجمه ای دقیق را ارائه دهند.

محدودیت های مقاله حاضر عبارتند از: ۱. در تحقیق حاضر فقط به بررسی تعداد محدودی از موارد زبانی و فرهنگی پرداخته شده است. ۲. یافته ها فقط به آیات انتخاب شده محدود می شود، به عبارت دیگر، از طریق تجزیه و تحلیل آیات مذکور، این یافته ها بدست آمده است و نمیتوان آنرا بطور عام استفاده کرد. ۳. تحقیق حاضر منحصراً به بررسی و مقایسه ترجمه دوتن از مترجمان قرآن کریم پرداخت.

یافته های تحقق حاضر می تواند برای مترجمان قرآن کریم مفید باشد و آن ها را مشکلات زبانی و فرهنگی آن آگاه سازد. در تحقیق آتائی، محققان می توانند طیف وسیع تری از مشکلات زبانی و فرهنگی را در ترجمه سایر مترجمان قرآن کریم بررسی کنند و همچنین می توانند به بررسی مشکلات مذکور در یک یا تعداد محدودی از سوره های قرآن کریم بپردازند.

منابع

۱. قرآن کریم
۲. قرائتی، م. (۱۳۸۳). *تفسیر نور*، مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن
3. Abdelrazq, Y. I. (2014). **Problems of translating homonymy in the glorious Quran: A comparative analytical study**. Doctoral thesis, Middle East University.
4. Ali, A., Brakhw, M., Nordin, M., & Ismail, S. (2012). **Some linguistic difficulties in translating the Holy Quran from Arabic into English**, *International Journal of Social Science and Humanity*, 2(6), 588–590.
5. Ali, A.M. (2020). **Lexical and semantic problems in translating the Quran: A comparative study**, *TRANSLATOLOGIA*, 1, 52–86.
6. Ali, A. Y. (1934). *The Holy Quran: Translation and commentary*, Kashmiri bazar, Lahor: Shaik Muhammad Ashraf. Online available: <http://www.biharanjuman.org/Oran/Quran-arabic-english-abdullah-yusuf-ali-with-commentary-pdf.html>
7. Arberry, A. J. (1955). *The Koran interpreted*, London: Allen & Unwin Ltd.
8. Chalak, A., HeidariTabrizi, H., & Valipoor, K. (2019). **Cultural-specific items in translation of the Holy Quran by Irving**, *Linguistic Research in The Holy Quran*, 1, 43–52.
9. Crystal, David. (1991). *A dictionary of linguistics and phonetics (3th)*, Oxford: Blackwell.
10. Ibrahim, A. A. M. (2017). **Problem of translating metaphoric expressions in the Holy Quran into English**, *International Journal of Humanities, Social Sciences and Education*, 4(11), 9–14.

11. Muhammed, A. (2017). **Translating metonymy in the Holy Quran: Surah An-Nisa as a case study**, Master's dissertation, The American University of Sharjah.
12. Newmark, P. (1988). *A textbook of translation*, New York and London: Prentice Hall International.
13. Pickthall, M. M. (1981). *The meaning of the glorious Qur'an*, Beirut: Dar Al-Kita bAllubna n .
14. Summers, D. (2014). *Longman dictionary of contemporary English for advanced learners* (6th), PEARSON Education.
15. Yule, G. (2014). *The study of language*, USA: Cambridge University Press.